

ALGEMEEN NEDERLANDS VERBOND (ANV), in 1895 door Hippoliet Meert te Brussel opgericht verbond. Op 9 juni van dat jaar werd de nieuwe vereniging in het koffiehuis In den Vos aan de Grote Markt ten doop gehouden. In 1897 hield Herman Jacob Kiewiet de Jonge in zijn woonplaats Dordrecht een pleidooi voor de stichting van een Algemeen Nederlandsch Taalverbond. Kiewiet de Jonge was van het gebeuren in 1895 in Brussel onkundig; later werden alle plannen gebundeld. De naam Algemeen Nederlandsch Verbond werd gehandhaafd. Wat in Brussel begonnen was, werd in Dordrecht voortgezet en in 1898 in Antwerpen met het aannemen van de statuten en

de publikatie in het Staatsblad, bezegeld. Het klimaat en de geesten waren echter reeds lang rijp voor de initiatieven van Meert en Kiewiet de Jonge. In het bijzonder als een gevolg van de invloed der Nederlandsche Congressen, die sedert het begin

Lied

van het

Algemeen Nederlandsch Verbond.

Willem Gijssels Emiel Hullebroeck

Maarschmützel.

Waar on-re taal als my - e telk, uit mij - e zie - len
 Waar klot ons te - ven heeft ge - vest, gloeit vrouw der lief - de
 Een volk dat zoo - veel hul - den schup - geest nog van groot - heid
 Geen need' in on - ze ze - len blaast er thans een goe - de
 vaart. — Daar leeft daar streekt één zelf - de volk, In è - nen land ge -
 vlam. — In Noord en Zuid en Oost en West, Voor on - zen ei - gen
 blyk. — Dat eeuw - ge Kunst en Kle - ven reep, Is nog aan da - den
 wind. — Waar - door in 'volk - ren heer wel - haast ons volk zijn rang her -
 schaald De gren - zen o - ver wijd en rijd, De gan - sche we - reld
 stam Niet kan - ger la - ten wij, ver - deeld, ons bo - ren in - den
 rijk. — Geen macht ver - nikt het stam - ge - reed, Dat deer ons haar - te
 vindt. Heeg ons ge - mood' De toe - komst voort, ons dra ten ze - ge -
 rond. — Ver - ee - nigt ons ten rech - ten strijd, Het Ne - der - landsch Ver -
 bond. — Wij win - nen ei - gen woord en beeld, Door 't
 kant. — Hee - lang wij op - gaan in het doel, Van 't
 stond. — Sterk zij de band die ons om - snoet, Het ver - breeden
 bond. — Ver - ee - nigt ons ten rech - ten strijd, Het Ne - der - landsch Ver - bond!
 —! Wij win - nen ei - gen woord en beeld, Door 't
 —! Hee - lang wij op - gaan in het doel, Van 't
 —! Sterk zij de band die ons om - snoet, Het ver - breeden

van de tweede helft van de negentiende eeuw vaste voet had gekregen.

De beginjaren van het ANV stonden in het teken van de behartiging der belangen van de Nederlandse taal. Spoedig bleek hoe sterk het ANV verbonden was met alles wat maar enigszins met de V.B. te maken had. Het ANV bouwde verder aan de brug die de Nederlandsche Congressen begonnen waren tussen Noord en Zuid te slaan, vooral door middel van het blad Neerlandia, dat een jaar na de oprichting van het ANV ging verschijnen. Het hoeft geen betoog dat het ANV ook de volle aandacht kreeg in Zuid-Afrika en daar spoedig aan betekenis en invloed won. Ook hier ging het om de verdediging van een taalpositie tegenover het opdringen van invloeden van een andere taal. Waar aanvankelijk het accent op de taal werd gelegd, kregen de stambelangen de voorrang, hetgeen tot uitdrukking werd gebracht in een statutenwijziging in 1905. Het Gedenkboek van 1923 verschaft daarover interessante mededelingen in de vorm van bijdragen.

Het ANV, dat in Vlaanderen als gevolg van de spanningen tussen de flaminganten na de Eerste Wereldoorlog was verzwakt, beleefde tussen beide wereldoorlogen een bloei die zich hoofdzakelijk in Nederland manifesteerde en tot uitdrukking kwam in de sterke bindingen met de landgenoten overzee, een ontwikkeling die zich na 1945, toen de emigratie een wijde vlucht nam, voortzette.

Volgens de statutenwijzigingen van 1963 worden de Nederlandse cultuur en de Nederlandse cultuurgemeenschap als een eenheid gezien. Aan de handhaving en de ontplooiing daarvan, in ruime zin opgevat, dient zodanige waarde te worden gehecht dat het nodig is het bewustzijn daarvan bij de leden van de Nederlandse cultuurgemeenschap te versterken. De Nederlandse cultuur maakt niet slechts deel uit van de Europese cultuur, maar

moet en kan daaraan ook een bijdrage leveren. Van belang is voorts de verbindingen met verwante cultuurgemeenschappen te onderhouden, in het bijzonder met de Zuidafrikaanse.

Tot de voornaamste activiteiten van het ANV behoren: het verlenen van geldelijke steun voor Nederlandse taalcursussen; de uitgave door het verbondsbestuur van een boekje onder de titel Taalzuivering; de oprichting van een boekencommissie – in de mobilisatiejaren 1914-'18 verzond het ANV 30.000 boeken naar 135 mobilisatieposten –; het beschikbaar stellen van beurzen; het uitloven van prijzen bij examens; het stichten van leerstoelen in het buitenland en van een Zuidafrikaanse leerstoel in Amsterdam; het organiseren van studentencongressen en vakantieleergangen; steun aan de vereniging Het Nederlandse Lied; het organiseren van stamdagen en het inrichten van tentoonstellingen. In 1917 kreeg het ANV opdracht van de Nederlandse ministeries van buitenlandse zaken en justitie „maatregelen te beramen tegen de vreemding van taal en stam”. In de jaren twintig richtte het ANV verzoekschriften tot de overheid om het ambtelijk gebruik van de Nederlandse taal tussen België en Nederland te bevorderen. Na 1930 ging men ook streektalen op de band vastleggen. Recente acties zijn die op het terrein van de boekverspreiding, het uitgeven van brochures, acties i.v.m. taalgebruik in overheidsstukken en jaarverslagen van bedrijven, uitwisseling van jongeren, subsidiëring van instellingen, zoals Ons Erfdeel en het Comité voor Frans-Vlaanderen, boekenzendingen naar Indonesië, het houden van lezingen in afdelingsverband, het organiseren van excursies. Het ANV is ook het beheer toevertrouwd van het Visser-Neerlandiafonds, waaruit de opbrengsten worden gebruikt voor de toekenning van de Visser-Neerlandia-prijzen, bestemd o.m. voor personen of instellingen die aan de verrijking van de Nederlandse cultuur een bijzondere bijdrage hebben geleverd.

LITEKATUUR: *Neerlandia* (1896-); - archief ANV; - G. Groot-hoff, *75 jaar Algemeen Nederlands Verbond*, in *Ons Erfdeel*, jg. 14, nr. 2 (1970-'71), p. 168-170). GEERT GROOTHOFF